

1. Úvod

V souvislosti s novou školskou legislativou se velmi intenzivně hovoří o nutnosti vzdělávat všechny žáky v souladu s jejich vzdělávacími potřebami. Tento požadavek se týká i intelektově nadaných a mimořádně nadaných žáků. Jde o skupinu dětské populace, která je však nápadně vnitřně nesourodá, nehomogenní a bývá zároveň i velmi specifická (jak ve svých vzdělávacích potřebách, zájmech, tak i ve vývojových charakteristikách). Vytvořit ve všech školách vhodné podmínky pro jejich identifikaci a vzdělávání je tedy nesnadné. Důsledkem těchto je jen velmi malé procento identifikovaných, a tedy i podporovaných nadaných žáků v českých základních školách.

Žáků s mimořádným nadáním jsou v populaci přibližně dvě až tři procenta, což by mělo v ČR odpovídat přibližně 27 000 dětí. Z dokumentu Analýza pedagogicko-psychologické podpory vzdělávání nadaných a poradenské péče o nadané ve školách a školských zařízeních (výsledek úkolu č.j. MŠMT 510334/2012-210) však vyplývá, že identifikováno je pouhých 932 dětí. To znamená, že více než 96,6 % mimořádně nadaných dětí v České republice vůbec není identifikováno. Příležitost k adekvátnímu rozvoji talentu tedy dostává jen velmi malá část z nich.

Právě identifikace, tedy proces vyhledávání intelektově nadaných dětí, je klíčovým krokem v procesu péče o nadané děti. Na aktuálnost této problematiky ukazuje celá řada zahraničních studií. To se týká jak všeobecně nadaných žáků, tak zejména žáků s atypickým kognitivním vývojem.

V současnosti již většina výzkumů nevychází z přesvědčení, že globální inteligence je vše vysvětlující podstatou mimořádného rozumového nadání. V tomto kontextu například Renzulli a Reisová (2003, str. 186) jasně ukazují, že: „Historie si nepamatuje osobnosti, které pouze dobře skórovaly v IQ testech, nebo ty, které se dobře ve škole učily.“

Přestože je patrný silící trend diagnostického ústupu od celkového IQ při identifikaci nadaných, musíme bohužel konstatovat, že po většinu minulého století a částečně i v současnosti se právě inteligenční kvocient stal hlavním kritériem k rozpoznání mimořádně nadaných dětí. Lze se domnívat, že mnohé výjimečně nadané děti se tak v důsledku aplikace daného měřítka nedostaly do speciálních programů určených k rozvoji jejich schopností. Také v běžné populaci je koncept IQ vlivem období uplynulých let stále hluboce zakořeněn a proměňuje se jen velmi pozvolna.

Investice do rozvoje talentů přináší naší společnosti nemalý užitek v mnoha oblastech. Toto téma je proto jednou z priorit MŠMT a také jedním ze strategických cílů RIS.

2. Cíle a přínos konference

Nepříznivý stav identifikace nadaných dětí bychom chtěli pomoci změnit odbornou osvětou a sdílením validních, empiricky ověřených poznatků z oblasti psychologie a pedagogiky nadání. Cílem jednodenní odborné konference, jejíž organizátory a odbornými garanty je Masarykova univerzita, statutární město Brno, NIDV a Jihomoravský kraj, je poskytnout zejména pedagogům a psychologům, kteří se aktivně zajímají o plnohodnotnou podporu intelektového nadání u svých žáků, ověřené informace a postupy (jak od nás tak i ze zahraničí),

které budou moci uplatnit ve své vlastní praxi.

Konference se uskuteční dne 14. 9. 2017 na půdě Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Ústředním tématem je Identifikace nadání.

Právě toto téma považujeme za velmi důležité. Vyhledávání intelektového potenciálu v dětském věku je totiž první důležitý krok při práci s každým nadaným žákem. Cílem konference je však zejména poukázat na následující zásadní, v zahraniční praxi již dlouhodobě respektované skutečnosti:

1. Identifikace je dlouhodobý dynamický proces, který nesmí být postaven pouze na jedné identifikační příležitosti. Jde o proces, který by měl poskytovat velmi různorodé podněty a příležitosti k tomu, aby se žákův mimořádný potenciál v průběhu jeho školního vzdělávání projevil.
2. Identifikace by se měla vždy uskutečňovat na základě úzké a trvalé spolupráce mezi odborníky různých specializací (zejména mezi učiteli, výchovnými poradci, speciálními pedagogy a psychology), ale zároveň by měla být otevřena i pohledu dalších zainteresovaných osob, například rodičů, vrstevníků, lektorů mimoškolních aktivit apod.
3. Cílem identifikace by měla být i snaha o hledání dílčího potenciálu v různých intelektových oblastech, tzv. doménách, nikoli pouze o postihnutí globálního nadání (tzv. vysokého IQ).
4. Standardem by mělo být používání validních postupů a ověřených diagnostických nástrojů a metod.
5. Na samotném konci identifikačního procesu nesmí být pouhé „označení“ žáka za mimořádně nadaného. Snahou každého odborníka, který se na identifikaci podílí, by mělo být trvalé propojování identifikovaných nadprůměrných schopností, zájmů a vnitřní motivace žáka s vytvářením podpory a optimálních podmínek pro jeho vzdělávací, ale i osobnostní rozvoj.

Konference je koncipována jako celodenní odborné kolokvium. V dopoledním plenárním bloku vystoupí přední odborníci na danou problematiku od nás i ze zahraničí, v odpolední části se účastníci zapojí do workshopů, zaměřených cíleně na jednotlivé možnosti identifikace nadání.

3. Systémové cíle projektu

Předpokládáme, že díky projektu dojde k navázání užší a komplexnější spolupráce mezi jednotlivými částmi, které působí v systému identifikace, podpory a vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů v městě Brně a v JmK.

4. Organizátoři konference a partneři

Centrum rozvoje nadaných dětí, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

Fakulta sociálních studií vnímá téma podpory a rozvoje intelektového nadání již v útlém věku jako vysoce důležité a zásadní. Problematika intelektového nadání patří mezi klíčová výzkumná témata oboru psychologie na fakultě.

Centrum rozvoje nadaných dětí je pracovní skupina vysokoškolských pedagogů, výzkumných pracovníků, doktorandů a pregraduálních studentů působících v Institutu výzkumu dětí, mládeže a rodiny a na Katedře psychologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

v Brně. Členové centra se výzkumně i prakticky zabývají problematikou intelektově nadaných dětí. Hlavním cílem pracovní skupiny je zejména pomáhat zkvalitňovat péči o mimořádně nadané děti a žáky v České republice, prvořadě v Jihomoravském kraji. Pracovníci centra uskutečňují výzkum v této oblasti, vyvíjejí nové validní diagnostické metody, sloužící k identifikaci nadaných žáků, vzdělávají pedagogy, psychology i vysokoškolské studenty těchto specializací, poskytují psychologické poradenství dětem i jejich rodičům. Jejich snahou je rovněž popularizovat téma nadání a organizovat různorodé vzdělávací a rozvojové aktivity pro identifikované nadané děti. Intenzivně usilují o vytvoření sítě odborníků a zájemců z různých sfér, kteří mají rovněž zájem téma intelektového nadání aktivně rozvíjet a utvářet. V neposlední řadě budují spolupráci se zahraničními odborníky a pokouší se o aplikaci osvědčených zahraničních postupů v ČR.

Nadané dítě je třeba nejdříve objevit, teprve poté můžeme jeho potenciál kultivovat a rozvíjet. Pokud se o rozpoznání talentů dlouhodobě nepokoušíme, ani nezajímáme, riskujeme, že se tento intelektový potenciál vytratí, stane se průměrným a tím se promarní. Rozpoznat nadání v dětském věku však není snadné. Každé nadané dítě má odlišný profil schopností, zájmů či osobnosti, liší se i prostředím, které jej utváří. Nápadné charakteristiky a vzdělávací potřeby těchto dětí není možné rozpoznat pomocí několika bodů šablony či návodné „kuchařky“, po které mnozí, neznalí věci, tak často a vehementně volají. Jedinou cestou, jak se stát ve vyhledávání nadaných žáků úspěšným je sdílení a aktivní přístup. Sdílení odborných, vědecky podložených znalostí a zkušeností, podněcování zájmu, podpory, souhry a odhodlání všech, kteří se na vyhledávání spolupodílejí.

Na našem pracovišti Masarykovy univerzity se dlouhodobě tomuto tématu věnujeme. Srdečně zveme všechny učitele, speciální pedagogy, psychology, zástupce vzdělávacích a výzkumných organizací, politiky a ostatní zájemce, kterým toto téma není lhostejné. Pojďte společně s námi sdílet poznatky, zkušenosti a hledat funkční, aktivní systémový přístup k vyhledání dětí, které mohou v budoucnu zásadně přispět k rozvoji celé naší společnosti.

předsedkyně odborné rady

Tým na FSS MU se tematice nadaných žáků prakticky i výzkumně věnuje více než 20 let. Jsme renomované pracoviště, které je díky svým aktivitám v této oblasti známé jak u nás, tak i v zahraničí.

Cíl našich odborných aktivit je zaměřen na jinou věkovou populaci potencionálně nadaných žáků. Zaměřujeme se dlouhodobě na děti od MŠ do 5. třídy základní školy. Této populaci žáků se v Brně, ani v JMK nikdo nevěnuje (např. na PdF MU se kolegyně dr. odborně zaměřuje svými aktivitami na starší žáky a studenty, zejména v přírodních vědách. Souvisí to zejména s její aprobačí, kterou je učitelství pro SŠ, obor: biologie-chemie).

Naše Centrum a jeho internetové stránky nadanedi.cz vybralo MŠMT jako hlavní a současně jediný zdroj odborných informací v této oblasti pro pedagogickou veřejnost: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/14-informace-ke-vzdelavani-nadanych-zaku?highlightWords=nadani>.

NIDV – Národní institut pro další vzdělávání

Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) je přímo řízená organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) s celostátní garancí dalšího vzdělávání a profesního rozvoje pedagogických pracovníků škol a školských zařízení včetně školských zařízení pro zájmové vzdělávání. Mnoholetá tradice a zkušenosti v oblasti vzdělávání a rozsáhlá síť našich metodiků,

odborných garantů i externích spolupracovníků nám mimo jiné umožňuje kvalitní a celoplošnou realizaci úkolů vyplývajících ze státních priorit i rezortních projektů Ministerstva školství. Pro cílové skupiny zajišťujeme komplexní nabídku vzdělávacích a konzultačních služeb, metodickou a odbornou podporu a zároveň dokážeme operativně reagovat na aktuální i specifické potřeby a požadavky škol a pedagogů v jednotlivých krajích České republiky. Garantujeme také systémovou péči o nadané či mimořádně nadané děti a mládež a cílenou podporu pedagogů pro práci se specifickými skupinami žáků, jako např. děti/žáci-cizinci či společné vzdělávání.

Oblastí podpory nadání se v NIDV věnuje oddělení Talentcentrum, které je členem Sítě evropských talentcenter na podporu rozvoje nadání a péče o nadané. Od roku 2014 je v souladu s Konceptí Podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014-2020 pověřeno MŠMT vytvořením Systému podpory nadání v ČR. Cílem systému je maximální rozvoj a plné využití potenciálu všech dětí včetně rozvoje jejich tvořivosti, a to již od předškolního věku. Tato podpora je dlouhodobá a systematická. Zahrnuje oblasti formálního, zájmového i neformálního vzdělávání.

Systém podpory nadání vychází z aktivit, které se již osvědčily. Navíc by měl přinést propojení organizátorů a dalších subjektů, které se na odhalování, podpoře a uplatnění nadání dětí a žáků jakýmkoli způsobem podílejí.

Pedagogům může systém nabídnout přehled o dostupných aktivitách včetně možností vzdělávání a o dlouhodobých záměrech krajů v oblasti podpory nadání. Žákům a dalším aktérům pak může přinést informovanost o nabídce aktivit na podporu nadání v jejich kraji či na celostátní úrovni.

Do systému jsou zařazeny také další aktivity organizované Talentcentrem NIDV: program Talnet a soutěže (aktuální informace o Systému podpory nadání včetně soutěží a Talnetu naleznete na www.talentovani.cz). Talentcentrum garantuje 14 soutěží vyhlašovaných MŠMT a určených především pro žáky základních a středních škol v celé ČR.

Jelikož se této oblasti v Centru rozvoje nadaných dětí odborně angažujeme již delší dobu, bylo osloveno NIDV, které vyjádřilo zájem, společně s námi konferenci spoluorganizovat.

NIDV je přímo řízená organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) s celostátní garancí dalšího vzdělávání a profesního rozvoje pedagogických pracovníků škol a školských zařízení včetně školských zařízení pro zájmové vzdělávání. Garantuje systémovou péči o nadané či mimořádně nadané děti a mládež a cílenou podporu pedagogů pro práci se specifickými skupinami žáků. NIDV vytváří celorepublikovou koncepci péče o nadané žáky. S NIDV již delší dobu na utváření koncepce péče o nadané spolupracujeme. Společně například vydáváme odborný časopis Svět nadání: <http://talentovani.cz/svet-nadani1>.

Pro bližší informace o spolupráci na přípravě konference je možné kontaktovat paní [redacted]
[redacted] náměstkyni sekce profesního rozvoje a kariéry [redacted]

Statutární město Brno

Investice do rozvoje talentů je jednou z priorit Strategie pro Brno a také jedním ze strategických cílů Regionální inovační strategie 2014-2020. Právě z tohoto důvodu se Statutární město Brno rozhodlo podpořit tuto konferenci.

Existují přinejmenším dva hlavní důvody, proč se zajímat o identifikaci a rozvoj intelektového potenciálu v dětském věku. Prvním z nich je aspekt individuální; každý člověk by měl mít možnost dosáhnout svého osobního rozvoje a naplnění. Druhým je pak aspekt společenský. Ačkoli je nadání osobní záležitostí každého jedince, je současně potenciálním bohatstvím každého národa. Budoucnost každé společnosti totiž významně závisí na rozvoji schopností, talentů a intelektového potenciálu, zvláště mladé generace.

Pro naplnění vzdělávacích potřeb a potenciálu každého jednotlivce je nezbytné vytvořit ucelený soubor podmínek, které jsou vzájemně propojeny a působí dlouhodobě. Proto je důležité, kromě individuální práce s každým nadaným dítětem a žákem, rozvíjet komplexní systém podpory nadání a péče o nadané na strategické a koncepční úrovni. Investice do rozvoje talentů je jednou z priorit Strategie pro Brno a také jedním ze strategických cílů Regionální inovační strategie 2014 2020.

Domnívám se, že žádná společnost si nemůže dovolit potenciál nadaných jedinců přehlížet a ztrácet. Jsem proto velice rád, že město Brno vnímá tuto skupinu intelektově nadaných žáků s jejich speciálními vzdělávacími potřebami jako jednu z priorit a usiluje o nastolení funkčního systému pro jejich systematickou identifikaci a optimální rozvoj.

náměstek primátora města Brna pro oblast Smart City

Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj už celou řadu let podporuje talentované studenty. Cílem pro nacházející období je vytvořit funkční systém, který dokáže takové děti nalézt a pracovat s nimi v rámci celého kraje.

Nadané děti – opomíjená hřívna. V Novém Zákoně nalezneme podobenství o zakopaných hřívnách. Podobně se staví naše společnost k nadání, které má celá řada dětí. A co hůře. Nejen, že ho často neumíme podpořit a využít, ale někdy ho dokonce nevhodným přístupem zcela potlačíme.

Tuto situaci je naprosto nezbytné změnit. Jihomoravský kraj už celou řadu let podporuje talentované studenty. My jsme se však rozhodli posunout se o další kus dál. Cílem je vytvořit systém, který dokáže takové děti nalézt a pracovat s nimi v rámci celého kraje. Abychom se mohli vydat správným směrem, musíme nadání umět identifikovat. I proto oceňujeme tuto konferenci, která je důležitým krokem na této cestě. Cestě, na jejímž konci budeme mít v našem kraji fungující program podpory nadaných dětí, v němž žádná hřívna nezůstane nevyužita.

náměstek hejtmana JMK pro oblasti školství, vědy, výzkumu, inovací

Domníváme se, že právě spolupráce města Brna, FSS MU a NIDV je zárukou kvalitního odborného zabezpečení konference. Pracovníci dalších fakult MU a institucí v JMK, kteří se také dané problematice věnují, budou samozřejmě přizváni na konferenci jako vystupující a účastníci a budou mít tedy prostor, budou-li chtít, své aktivity prezentovat a diskutovat před širší pedagogickou veřejností.

Jsme přesvědčeni, že právě konference KORONA, realizovaná primárně pod hlavičkou města Brna ukáže, že nám na talentech v našem regionu záleží, že máme eminentní zájem o jejich

vyhledávání a rozvoj již v časném školním období a v neposlední řadě, že dovedeme vytvořit stabilní systém identifikace a kvalitní péče o tyto žáky se SVP.

5. Předběžný program konference

9:00-9:30 Registrace účastníků

9:30-10:00 Uvítání – zástupci města Brna, JMK, MŠMT, FSS MU, IVDMR

10:00-11:00 Přednáška

Maďarský zastrešovací program: nejlepší praxe ve vyhledávání a péči o talentované studenty: [redacted]
Evropské talentové centrum v Budapešti

[redacted], University Debrecen

[redacted] University Esterhazy Károly

11:00-11:15 Coffee

11:15-12:00 Přednáška

Identifikace nadaných ve výzkumech a realitě: [redacted]

12:00-13:00 Oběd

13:00-14:00 Kulatý stůl - Zástupce MŠMT, JMK, Brna, NIDV, NUV, PPP, ČŠI

14:00-16:00 Odborné sekce

1) Psychologická identifikace

[redacted] – Akademie nadání

[redacted] – PPP Břeclav

[redacted] - NUV

Test pro identifikaci nadání v matematice

Standard vyšetření v PPP + PPP zkušenosti

Portfola – NIDV

2) Pedagogická identifikace – nutno dodržet téma identifikace (ne způsoby následné práce s nadanými)

[redacted] – ZŠ Křídlovická, Brno

[redacted] – Didaktis, Brno

[redacted] – PdF MU

[redacted] – ZŠ Hálkova, Olomouc

[redacted] – ZŠ Malenovice, Zlín

[redacted] Open Gate

3) Předškolní identifikace

[redacted] – SPŠ Litomyšl

[redacted] – ZŠ a MŠ Čtyřlístek, Brno

[redacted] – Technické školky, Brno

[redacted] - Vývoj testu na identifikaci nadaných předškoláků, FSS MU, Brno

4) Mimoškolní identifikace

Česká hlavička, AV ČR (Otevřená věda), VUT, Mendelova univerzita, PřF MU, Centrum Lužánky, Capard, Věda nás baví, TALNET, CTY, Dům dětí a mládeže, robotici PdF MU

5) Zahraniční přístupy a identifikace

[redacted] University Debrecen
[redacted] University Esterhazy Károly

6) Identifikace ve výzkumu

[redacted] – VÚDPAP, Bratislava

[redacted]
MU, Brno

– FSS

16:00-16:30 Závěrečná přednáška

[redacted] Education Republic

16:30 Poděkování

6. Výstupy projektu

- Obrácení pozornosti odborníků i laiků na doposud inkluzí zcela opomíjené téma specifických vzdělávacích potřeb nadaných žáků (zvaní zahraniční hosté, odborníci na danou problematiku).
- Vytvoření výchozí platformy odborníků v Brně a v JMK – tj. sítě pedagogů, psychologů, ale i vhodných identifikačních postupů
- Vytvoření databáze institucí a osob aktivně se podílejících na podobě práce s talenty
- Stanovení priorit a jednotlivých kroků při zahájení plošné identifikace talentů v městě Brně a JMK a následné péče o ně.

Rozpočet konference „KORONA 2017“

Položka		Předpokládané náklady v Kč
Osobní náklady a stipendia		184 400,00
<i>z toho</i>	<i>DPP – lektori</i>	100 400,00
	<i>Mzdy, odměny, stipendia – organizátoři, ostatní</i>	84 000,00
Provozní náklady		175 600,00
<i>z toho</i>	<i>Stravování účastníků</i>	42 000,00
	<i>Doprava a pronájem techniky</i>	11 000,00
	<i>Propagace</i>	20 000,00
	<i>Ostatní náklady</i>	102 600,00
Náklady na zajištění prostor – režie FSS		40 000,00
Náklady celkem		400 000,00
Příjmy celkem		0,00
Žádost o dotaci		400 000,00

Zdůvodnění nákladů a čerpání:

V kategorii osobní náklady budeme čerpat převážně DPP pro zvané místní i zahraniční lektory konference a pro hlavního moderátora konference. Dále plánujeme odměny pro studenty a organizátory, kteří se budou podílet na zajištění organizace a hladkého průběhu celé akce. V této kategorii rovněž plánujeme i odměny pro tlumočníky přednášek pro všechny zájemce z řad účastníků i lektorů.

V kategorii provozní náklady plánujeme položky na stravování účastníků v průběhu celého dne, tj. oběd a přestávky s kávou. Dále počítáme s pronájmem tlumočnické techniky pro zajištění překladu hlavních přednášek. Rovněž počítáme s náklady na propagaci konference – foto, video, newsletter po konferenci. Rovněž plánujeme drobné reklamní předměty pro účastníky, kancelářské potřeby, náklady na tisk.

Režie náklady na režie pokrývají pronájem 8 místností, atriá, auly, šatny na FSS MU na celý den, včetně techniky (dataprojektory, PC, mikrofony) a služeb techniků.